І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

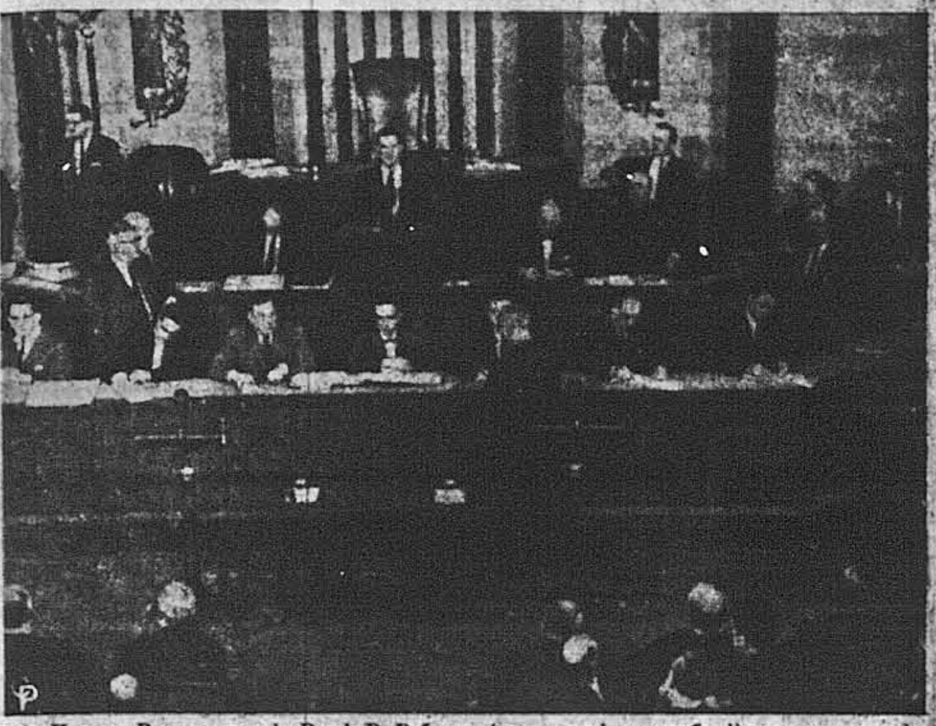
Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 7. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 12-го СІЧНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 12, 1962 No. 7. VOL. LXIX.

КОНГРЕС, ВИБРАВШИ СПІКЕРА ПАЛАТИ, СЛУХАЄ ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА

Джан МекКормек вибраний на спікера Палати Репрезентантів, сен. Гікенлупер на голову Республіканської Політичної Комісії

Вашингтон. — 10-го січня відбулося відкриття обидвох Палат 87-го Конгресу Палати Репрезентантів і Сенату, і в першому дні нарад вибрали на спікера Палати 70-річного конгресмена з Массачусетсу. Джана Вілліяма МекКормека, який займе це становище після довголітнього спікера Сема Рейбирна, який помер восени минулого року. МекКормек, — це перший католик в історії Конгресу, що займає становище спікера Палати Репрезентантів. В тому самому дні вполудне почав працю і Сенат, який був відкритий тільки 19 мінут. На зборах демократів промовляв провідник демократичної більшости в Сенаті сенатор із Монтани Майк Менсфілд. В своїй промові цей сенатор натякнув на те, що президент Кеннеді матиме трудноші в законодатній частині уряду. Сен. Менсфілд сказав: „Є такі, які гадають, що Президент повинен знайти рецепту на негайну утопію, і що Конгрес повинен тоді її тільки зварити. Але, на мою думку, такої рецепти немає", і тому ніхто не може її предложити Конгресові. Урядовець Палати Репрезентантів Ралф Робертс замість спікера відкрив цю Палату о год. 12.01 вполудне, згадавши, що помер спікер Сем Рейбирн, і що Палата має вибрати собі нового провідника на його місце. Після того конгресмен-демократ Френсіс Е. Волтер зголосив кандидатуру МекКормека, а конгресмен - республіканець Чарлз Б. Гевен поставив кандидатуру Чарлза А. Галлека. Республіканці зголосили свою кандидатуру для демонстрації. МекКормек дістав 248 демократичних голосів, а Галлек 166 голосів від республіканців. Тепер в Палаті є 258 демократів і 174 республіканці. П'ять становищ конгресменів є необсаджені. Присягу від нововибраного спікера МекКормека відобрав конгресмен Карл Вінсон із Джорджії, який є найдовше членом Палати. Ще перед засіданням Сенату республіканські сенатори на партійних зборах вибрали сенатора Б. Б. Гікенлупера на голову Республіканської Політичної Комісії на місце покійного сенатора Стайлеса Бріджеса. Гікенлупер дістав 21 голос, а інший кандидат сенатор Леверетт Солтонстолл із Массачусетсу дістав тільки 14 голосів. Голосування було тайне, але догадуються, що провідник республіканців в Сенаті сенатор Еверетт МекКінлі Дірксен із Іллиной голосував на консерватиста Гікенлупера. Того самого дня 10-го січня президент Кеннеді конферував із конгресменом-демократом із Вірджінії Говардом В. Смітсом, який є головою Комісії Правил в Палаті Репрезентантів, що вирішує, які законопроєкти пересилати на обради повної Палати Репрезентантів. Президент старався про те, щоб голову цієї важливої комісії перехилити вбік урядової програми. Президент конферував вже 9 січня з іншим впливовим конгресменом, головою Палатної Комісії Способів і Засобів Вілбуром Міллсом з Аркенсо, і також із сенатором - демократом Гаррі Ф. Бирдом із Вірджінії, який очолює Сенатську Фінансову Комісію. Уряд має велику більшість в Сенаті, там демократи мають 64 сенаторів, а республіканці тільки 36. Сенатори-демократи в минулому році прихильніше ставились до урядових проєктів, як демократична більшість в Палаті, де південні демократи об'єднуються з південними консервативними республіканцями і не допускають до ухвалення урядових законопроєктів. Обидві Палати відклали свої наради, щоб в четвер 11-го січня вислухати звернення президента Кеннеді про Стан Унії. Новий спікер МекКормек заявив, що він сподівається, що Конгрес ухвалить ті проєкти, які є важливі для цієї країни. Він заявив, що виконуватиме свій уряд для добра ЗДА, а не з партійного становища.

Клерк Палати Репрезентантів Ралф Р. Робертс (посередині на трибуні) проголошує відкриття Другої сесії 87-ого Конгресу З'єдинених Держав Америки.

ЗДА перевели 9-ту атомову експльозію

Вашингтон. — Представник Комісії Атомової Енергії повідомив, що 9-го січня в Неваді переведено першу в цьому році і 9-ту від 15-го вересня 1961-го року пробну підземну атомову експльозію. Випробовувано там бомбу, не більшу як 20,000 тонн вибухового матеріялу ТНТ. Того самого дня відвідав президент Кеннеді італійський парляментарист Джузеппе Кодаччі-Пісанеллі, який є президентом Міжпарляментарної Унії, і який заявив, що президент Кеннеді нерадо видав би наказ відновити пробні атомові вибухи в повітрі, бо ЗДА зроблять все, щоб добитися порозуміння із СССР в справі контролі атомової зброї. Але президент Кеннеді поінформував італійського парляментариста, що Велика Британія і ЗДА вирішили недавно на конференції на Бермудських островах, щоб приготовлятися до віднови пробних атомових експльозій в повітрі.

Число затруднених в грудні становило 66,467,000, число безробітних — 4,091,000

Вашингтон. — Секретар праці Артур Дж. Голдберг звітує, що в місяці грудні 1961 року число затруднених зменшилося на 90,000 і виносило 66,467,000. Але в порівнянні з груднем 1960-го року воно було більше на 460,000. Число безробітних в грудні 1961-го року збільшилося на 101,000 і становило 4,091,000. Але і в грудні число безробітних становило тільки 6.1 відсотка всіх робітних сил країни, подібно, як це було і в листопаді 1961-го року. В давніших 11-ох місяцях відсоток безробітних становив коло 7 відсотків всіх робітних сил. Зменшення числа затруднених і збільшення числа безробітних є сезонове, бо в зимових місяцях немає польових робіт у фармерстві і обмежений будівляний рух.

Появився шостий том праці д-ра Матвія Стахова з історії Західньої України

Скрентон. — У видавництві Українського Робітничого Союзу, в серії „Національно-освітня бібліотека" появився наприкінці 1961 року шостий том (у двох окремих книжках) великої праці відомого українського історика і публіциста д-ра Матвія Стахова про історію Західньої України. Цілий курс цієї історії охоплює шість томів у семи книжках і перший том цього курсу був виданий 1958 року. Два перші томи цієї праці були опубліковані під назвою „Західня Україна та політика Польщі, Росії і Заходу" (1772-1918), а від третього тому праця має назву „Західня Україна. Нарис історії державного будівництва та збройної і дипломатичної оборони в 1918-1923". Під сучасну пору праця д-ра Матвія Стахова є найосновнішим і найбільш вичерпним науковим підручником для вивчення історії Західньої України. Доповненням цієї праці буде окремий нарис історії Української Держави над Дніпром в добі Директорії УНР (Листопад 1918-листопад 1920 рр.). Цей другий курс історії України автором уже закінчений і друк його починається цього року в Торонті. Охоплюватиме цей курс сім томів. Обидві праці написані на підставі зібраних автором широких джерельних і друкованих матеріялів, не тільки українських, але й американських, британських, французьких, німецьких і польських; якщо йде про останні, то і довоєнних і теперішніх комуністичних.

Стейти достосовують свою добродійну програму до зарядження секретара добродійности

Ню Йорк. — Місцевий уряд здоров'я повідомив, що з першим дня січня цього року стейтові і міські уряди здоров'я почали достосовувати свої добродійні програми до зарядженъ секретаря здоров'я, виховання і добродійности Абрагама А. Рібікоффа. Секретар Рібікофф повідомив про 10 змін у федеральній добродійній програмі і стейтові та міські добродійні агенції мусять узгіднити свою працю з федеральною агенцією, щоб вони могли діставати від федерального уряду допомогу, яка може виносити від 40 до 77 відсотків тих сум, які видали стейти на добродійні суми. Нові зміни відносяться до допомоги дітям, що їх залишили батьки та до організацій „родинних центрів", які дбали б про те, щоб не розбивалися родини.

В АМЕРИЦІ

● **Відомий Хор Віденських Хлопців відвідав** Білий Дім, де відспівав два радісні гимни для Президента. Президент Кеннеді пригадав, що цей хор співав для нього у віденській катедрі св. Стефана, коли він минулого року відвідував австрійську столицю.

● **Губернатор стейту** Ню Джерзі Роберт Б. Майнер 9-го січня виголосив прощальну промову в стейтовій легіслятурі в Трентоні, бо він був губернатором дві каденції (8 років) і, згідно зі стейтовою конституцією, не міг втретє кандидувати. Його місце зайняв також демократ Ричард Гюз. Майнер говорив про успіхи своєї адміністрації впродовж 8-ох років.

● **Уряд здоров'я** стверджує пошесть інфлюенци вже в 9-му стейті в Теннессі, де в місті Ноксвілл закрито три школи, бо поважне число учнів занедужало на цю недугу.

● **З Білого Дому** повідомили, що Президент і пані Кеннеді „малим обідом" відзначать 80-річчя відомого композитора Ігоря Стравінського, який прибуде до Вашингтону 18-го січня, щоб диригувати своєю оперою „Король Едип". Вистави цієї опери відбудуться 19, 21 і 22 січня.

● **В місцевості Кілін**, Тексас, під час зудару військового танку з вантажним автомобілем-цистерною згинуло 5 вояків, а 22 були поранені і попечені, бо автомобіль почав горіти. Катастрофа сталася під час злої погоди, бо падав сніг із дощем.

В Бруклинському Музеї відбудеться Український Танковий Фестиваль

Бруклин, Н. Й. — Танцювальна група, що називається „Ню Денс Юкрейн", влаштовує в суботу 20-го січня від 3-ої до 4-ої години по полудні в залі Бруклинського Музею при Істерн Парквей і Вашингтон Авеню в Бруклині одногодинний фестиваль Українського Танку і Музики. В програмі виступлять старші й молодші танцюристи під проводом Теда Карплюка і Сильвії Карп, які виконуватимуть різні танки при акордіоновому акомпаніяменті Джо Врубеля. Танцюватиме і дитяча група танцюристів під проводом Ілейн Оприско. Крім того виступить і Смичкова Оркестра Українського Музичного Інституту з Ню Йорку під диригентурою Володимира Цісика та солістка - піяністка Марія Цісик. В програмі вибрані музичні композиції Миколи Фоменка. Сильвія Карп є координатором цілої програми. Вступ вільний для старших і дорослих, які зможуть бачити танцюристів в мальовничих київських і гуцульських народних строях та почути добру оркестру.

Лорд Гюм вважає можливим почесний мир за Берлін

Лондон. — До Лондону вернувся в минулу середу вечером британський міністер закордонних справ лорд Гюм з одноденних відвідин у Західньому Берліні. На летовищі він, відповідаючи на запити журналістів, заявив, що хоч не виключає можливости нового загострення Берлінської кризи в цьому році, проте західні альянти будуть вживати всіх заходів, щоб до цього не допустити. Він ствердив, що британський уряд не думає залишати дипломатичних розмов у Москві на тему Берліну виключно американцям та що Британія є в цій справі „всередині". У Бонні лорд Гюм брав участь у нарадах прем'єра Мекміллена з канцлером Аденауером та вів окремі розмови з західньо-німецьким міністром закордонних справ д-ром Гергардом Шредером. У Західньому Берліні він виголосив через радіо промову, в якій ствердив рішучість Заходу боронити „прав берлінців до безперервних їх контактів із зовнішнім світом" та „прав берлінців жити життям за власним вибором". Водночас він боронив потребу поладнання Берлінської кризи у мирних переговорах з Совєтами, висловивши надію, що такі переговори не розіб'ються і не відкриють шляху для війни, яка вправді „розв'язала б" Берлінську проблему, але водночас знищила б і Берлін і людську цивілізацію. Лорд Гюм висловив переконання, що в справі Берліну можна буде знайти розв'язку „почесну однаково для Заходу, як для Совєтського Союзу".

Ляос скаржиться на політичний натиск збоку ЗДА

Вієнціян. — Ляоський уряд в офіційному комунікаті наплятнував американські економічні санкції, застосовані задля спонукання того уряду, щоб він погодився на створення одного компромісового ляоського уряду разом із „невтралістами" і комуністами. Як виходить з заяви ляоського прем'єра Буна Ума, ЗДА припинили тимчасово виплату 3 до 4 мільйонів долярів, з яких виплачувано платню передусім ляоській армії, що бореться проти комуністичних партизанів. Уряд Буна Ума заявляє, що „уряд і нарід Ляосу радше терпітимуть поважні обмеження, ніж виречуться своєї місії спротиву". Князь Бун Ум відмовився переговорювати з князями Суванною - Фумою, — лідером „невтралістів", який дістав формальне доручення від короля скласти новий уряд, та Суфановонгом, лідером комуністом, з уваги на вимогу Сувани Фуми передати йому ключеві ресорти військових і внутрішніх справ. В міжчасі совєтських і британський міністри закордонних справ Андрей Громико і лорд Гюм вислали депешу названим трьом ляоським князям, щоб вони прибули до Женеви, де ведеться затяжна 14-членна конференція в справі Ляосу, і там перевели остаточні наради в справі створення одного уряду для вільного, невтрального і незалежного Ляосу. Чи ті три князі послухають того заклику — невідомо, бо вони вже злегковажили подібний заклик Женевської конференції з 18 грудня мин. року, де поставлено їм термін до 3 січня ц. р. створити компромісовий коаліційний уряд. Сам Бун Ум погодився поїхати до Женеви.

Ізраїль обмежує взаємини з Західньою Німеччиною

Єрусалим. — Ізраїльський парлямент - „кнессет" затвердив внесення уряду на введення строгих обмежень у взаєминах державних установ і приватних громадян Ізраїлю з Західньою Німеччиною. Заборонено в Ізраїлі будь-яких боронено заснування в Ізраїлі будь-яких західньо - німецьких промислових, торговельних чи культурних станиць і клітин, за винятком тільки таких, що мають безпосередній зв'язок з філянтропійною діяльністю. Ізраїльські студенти, що хотіли б студіювати в Західній Німеччині, не дістануть для цієї цілі в Ізраїлі закордонної валюти, заборонено теж приїзд до Ізраїлю західньо - німецьких театральних чи мистецьких дружин, артистів і виставок. Прийнятий закон вплине на раптову знижку взаємного руху туристів. Міністер освіти Абба Ебан пояснив, що ізраїльсько - німецькі взаємини „ще довгий час мусять існувати в тіні минулих подій". Невідомо, як зареагує на це Західня Німеччина, яка є третім з черги найкращим відборцем ізраїльських хліборобських і промислових продуктів та яка від 1952 року з обіцяних Ізраїлеві 815 мільйонів долярів державного відшкодування вплатила вже 700 мільйонів дол., а за приватні відшкодування заплатила вже 434 мільйони дол. На антинімецький настрій в Ізраїлі вплинув процес Айхмана.

Засудили українського підпільника, що 12 років переховувався в рідному селі

Мюнхен. — Український часопис „Шлях перемоги" подав за московською газетою „Труд" 2 грудня м.р. повідомлення, що совєтський суд у Станиславові засудив на кару „довгих років позбавлення волі" колишнього заступника командира відділу УПА, опісля спеціяльного референта пропаганди, члена ОУН Петра Маланюка, псевдо „Лис", спійманого цього року в його родинному селі Микитинцях, Тисьменицького району, на Станиславівщині. Згадана газета друкує цю інформацію під заголовком: „Кінець старого лиса". Її написали В. Коротков і К. Юрьєв з Станиславова. Ще в 1949 році в горах Підкарпаття банди чекістів розбили відділ, в якому був Петро Маланюк. Користуючись нагодою, Маланюк, як твердить московська газета, переодягся в гуцульську одежу й щасливо добився до села Микитинців, де переховувався до 1961 року в домі своєї матері. „Він влаштував собі криївку на горищі, — пише „Труд", — пробив у черепичному даху діру, щоб бачити частину села, наносив соломи, уставив переносний радіоприймач. У холодні зимові ночі старенька мати приносила йому гарячі цеглини, він клався на них і грівся, сторожко прислухаючись до кожного шелесту і не випускаючи з рук револьвера..."

Московські газети твердять, що Петро Маланюк, дивлячись на „щасливе, веселе" життя мешканців села, „бурмотів крізь зуби: Підождіть... Прийде і наш час!.." Хоч Маланюк знав, що „совєтська влада" обіцяла „помилування" тим воякам УПА і членам ОУН, які „прийдуть з повиною", себто, віддадуть себе на ласку мук московських чекістів, він не зголошувався. Кожного вечора він слухав радіопередачі „Голосу Америки" і ждав кращого часу. Петро Маланюк став членом ОУН у 1944 р. і, правдоподібно, тоді вступив у лави УПА, привертаючи до себе увагу вищого командування, бо став заступником командира, згодом референтом пропаганди. Під час судового слідства, як можна здогадуватись на підставі звідомлення згаданих московських кореспондентів, Петро Маланюк не признавався до закидуваних йому вигаданих „злочинів", — його засудили на підставі „зізнань свідків".

УРЯД АЛЬЖИРУ СПОДІВАЄТЬСЯ МИРУ, АЛЕ Й ПОСИЛЕНОГО ТЕРОРУ

Мохаммедія, Марокко. — Мохаммед Язіль, міністер інформації в революційно - екзильному мусульманському тимчасовому уряді Альжиру, заявив в минулу середу на скликаній ним пресовій конференції в готелі у мароканському місті Мохаммедія, що згадана верхівка альжирсько-арабських націоналістів вирішила на своїх однотижневих нарадах приспішити мирну розв'язку проблеми Альжиру у переговорах з Францією та водночас виступити активно проти підпільно - революційної французької Тайної військової організації. Ця організація французьких колоністів в Альжирі, очолювана здеградованим і заочно на смерть засудженим генералом Раулем Саляном, причинилася в значній мірі до зросту випадків нагальної смерти і поранень однаково французів, як мусульман і добавила ще один внутрішній фронт збройної боротьби, поруч із близько вже восьмирічною франнцузько - мусульманською війною в Альжирі. До цього часу альжирські араби стояли на становищі, що підпільно-революційна організація французько - альжирських екстремістів, які борються проти режиму ген. де Голя і змагають до захоплення влади у Франції, є внутрішньо - французькою справою. Але в останньому часі французько-альжирські екстремісти щораз частіше почали атакувати, тероризувати, громити і вбивати арабів, ведучи водночас завзяту кампанію проти арабсько - французького замирення на базі самовизначення і самостійности для Альжиру. Мохаммед Язід проголосив саме згоду мусульманського уряду Альжиру на „еволюційну розв'язку" проблеми Альжиру на базі плебісциту в Альжирі та його усамостійнення, з гарантуванням прав европейців в Альжирі. Мусульманські націоналісти, що розпоряджають зорганізованою на фаховий військовий лад повстанською армією, рішили „вжити заходів для розбиття дій колоніяльних і фашистівських груп, які намагаються втягнути альжирських европейців в авантуру, що виставляє на риск їхню узгіднену будучність в Альжирі". Заяву Мохаммеда Язіда щодо переговорів із Францією вважають за перемогу поміркованого крила серед мусульманських націоналістів і за доказ, що дотеперішні тайні переговори між французьким урядом і мусульманськими націоналістами поступили корисно вперед. Але заповідь активного поборювання французьких екстремістів знавці альжирських відносин пояснюють, як невідхильну небезпеку посилення терору „всіх проти всіх". Тому найближчі тижні можуть бути для Альжиру дуже важкі і вирішні для його майбутньої долі.

Альбанія хоче поширити дипломатичні взаємини з капіталістичним Заходом

Відень. — Альбанський комуністичний режим, атакований безупину Москвою за свій нібито спротив десталінізації й ізольований від Совєтського Союзу й інших країн комуністичного бльоку, пробує тепер вирватися із накинутої Совєтами Альбанії ізоляції і поширити свої дипломатичні взаємини з державами капіталістичного Заходу. Досі Альбанія мала такі зв'язки тільки з Францією, Італією й Австрією, як теж з усіма країнами комуністичного бльоку. Після зірвання дипломатичних взаємин з СССР відкликували своїх послів й амбасадорів з Альбанії теж інші комуністичні країни, у висліді чого Альбанія мусіла повідкликувати також своїх послів із комуністичних столиць. Востаннє альбанський уряд переніс свого амбасадора з Праги до Відня. Бажання поширити взаємини з Заходом висловлено в статті офіційного органу альбанської комуністичної партії, в якій сказано, що Альбанія прагне встановити дипломатичні, торговельні і культурні взаємини з капіталістичними країнами, особливо ж із своїми сусідами на базі взаємного і точного дотримування принципів мирної коекзистенції. В політичних колах вважають, що висловлене альбанським офіціозом бажання є умотивоване важкою економічною ситуацією Альбанії, яка під сучасну пору одержує господарську підтримку тільки від комуністичного Китаю. Представники державного департаменту у Вашингтоні заявили, що ЗДА покищо не задумують встановляти дипломатичних взаємин з Альбанією, але не мають нічого проти того, щоб інші західні країни пішли в цьому напрямку.

У СВІТІ

● **В Атенах** помер в минулий понеділок примас Греції православний архиєпископ Теоклітос у віці 71 років. Він був дуже популярний, як палкий грецький патріот, що зберігав національно - церковні традиції, і як філянтроп, що майже всю свою платню жертвував на добродійні цілі.

● **У Парижі** помер у віці 84 роки американський скульптор Герберт Газелтайн, який більшість свого життя прожив у Франції, де й створив більшість своїх творів. Відзначався особливо своїми різьбами звірят. Його речі знаходяться в численних музеях у широкому світі, а в ЗДА є м. і. в Метрополітальному музеї в Ню Йорку і музеї Філда в Шикаґо.

● **У Південному В'єтнамі** згинув в минулий понеділок полк. Дуонґ Вун Санґ, заступник команданта сьомої дивізії, коли він їхав із змоторизованим військовим відділом шляхом за 35 миль від столичного міста Сайґону. Перед його автом вибухла міна, що було гаслом для обстрілювання того конвою скорострільним вогнем комуністичних партизанів, скритих в довкільних кущах.

● **В столиці Рангуні** бірменські комуністи, які є там леґальною партією, уладили демонстрацію, на якій спалили велетенську нібито - книгу з написом „Нова історія совєтської комуністичної партії". Комуністичні демонстранти, які є симпатиками червоного Китаю і Альбанії, хотіли спалити ляльку Хрущова, але уряд перестеріг їх не робити цього.

● **Індійський уряд заперечив**, наче б він переводив зосередження військ біля кордону Пакістану. Алярмові вістки в пакістанській пресі викликало, мабуть, — за індійськими поясненням — пересування індійських військ у зв'язку з недавнім збройним походом проти португальських колоній Гоа, Малао і Дію.

● **Нова міжнародна конференція роззброєння** почнеться в Женеві 14 березня ц. р. Братимуть в ній участь 18 держав, а саме — 5 західних, 5 комуністичних і 8 азійсько - африканських, які не належать до ніякого військово - політичного бльоку. Головним американським делеґатом буде, мабуть, Артур Дін, делеґат ЗДА на невдачній атомовій конференції, але офіційного призначення ще нема. Всі дотеперішні такі конференції розбились без ніякого успіху.

● **Індонезійські комуністи**, наспілку з китайськими, в'єтнамськими, корейськими і бірменськими, відмовились підтримати Москву в її ідеологічно-пропаґандивній кампанії проти Альбанії. Між Москвою і Пейпінґом іде тиха боротьба за впливи в окремих крайових комуністичних партіях. Московська „Правда" широко розписувалась про солідарність компартій Голляндії і Ґватемалі з постановами 22 партійного збіговища в Москві, де засуджено „культ особи".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Найперший обов'язок

Минає різдвяний сезон і зв'язана з ним збіркова коляда на харитативну акцію Злученого Українського Американського Допомогового Комітету та багато місцевих і позамісцевих потреб. Всі ці потреби заслуговують на нашу підтримку, але в порядку наших вартостей, нашої активности і наших цілей на першому місці таки стоїть Народний Фонд, на якому базує свою працю Український Конгресовий Комітет, наша центральна політична репрезентація, головне завдання якої допомагати визвольним змаганням України, бо тільки через визволення українського та інших поневолених Москвою націй можна добитися миру на землі та безпечного і щасливого майбутнього.

Саме січень, в якому відзначаємо роковини українського державного перерішення — 22-го січня 1918 і 1919-го років — мусить стояти всеціло під знаком нашої найбільш інтенсивної акції в двох головних напрямках: ширення української правди та збірки фондів на цілі УККомітету.

З поданих уже в пресі загальних інформацій та коментарів відоме дискримінаційне відношення до української проблеми теперішнього Державного Департаменту. Діється дивна річ. Саме в той час, коли комуно-московська загроза для вільного світу взагалі, а для Америки зокрема досягає свого критичного вершка, коли американська публіка, включно з законодавцями, щораз краще розуміє ролю визвольних рухів України та інших поневолених націй у поборюванні тієї загрози, наш Державний Департамент у своїй оцінці цієї проблеми залишився щонайменше на кількадесят років позаду і навіть поняття України вважає ще „політичною видумкою" націоналістів минулого сторіччя.

Ми провинилися б супроти Америки, України і себе самих, якби не зробили справді всього можливого для поліпшення ситуації. В столиці максимальних зусиль докладає в цій справі голова УКК проф. Лев Добрянський, але ж відомо, що один в полі не вояк. Його заходи, хоч би тепер, з новою, власне другою частиною сесії Конгресу в справі створення постійної конгресової комісії для поневолених націй, як і багатьох інших уже започаткованих чи ще плянованих акцій, треба піддержати всіми силами й заходами на місцях, по наших громадах. Їх треба піддержати в першу чергу нашими пожертвами до Народного Фонду.

На доказ того, що наші пожертви на цілі Народного Фонду мають першенство супроти всіх інших пожертв, наведемо один приклад. Уже згадано, що Державний Департамент окреслив у своїй публікації поняття України як „політичне поняття". УК-Комітет роками робить старання в справі видання відповідної англомовної наукової публікації з історії Східньої Европи, але досі не міг цього здійснити з браку фондів. Таких і подібних публікацій потрібно десятки й сотні, а ми не можемо спромогтися на одну! Інший приклад. Саме тепер на терені Об'єднаних Націй починає виникати в досить гострій і категоричній формі справа совєтського колоніялізму. Тут і там наші громадяни ставлять цілком реальні й слушні вимоги до УККомітету: заанґажувати відповідного, кваліфікованого американського дипломата, що перебуває в стані спочинку, щоб спеціяльно пильнував цієї справи, здобував для неї активних прихильників серед делегатів поодиноких вільних держав і ін. Подібні речі треба й можна робити з нагоди різних дорівочних міжнародних конференцій і зустрічей. Але на це знов таки потрібно фондів, фондів і ще раз фондів!

Тим часом при теперішньому стані Народного Фонду УКК не тільки неможливо починати будь-якої нової акції, але й заходить небезпека припинення вже започаткованих акцій. Від 1-го липня, з яким почався новий бюджетовий рік УКК, по день 31-го грудня м. р. до каси Народного Фонду вплинуло заледве 30 000 долярів. Правда, на це є вияснення: поодинокі, зокрема більші громади ще завершують збірку на найбільший в нашій історії проєкт будови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, провели також ряд інших збірок. Та це, хоч і вияснює, але в жадному разі не виправдує відношення загалу нашого громадянства до Народного Фонду УКК. Ми бо нині, при наших заробітках і добробуті, спроможні пожертвувати і на пам'ятник Шевченкові, і на різні інші цілі, і — на Народний Фонд УКК, що є нашою найпершою потребою.

Це повинні ми мати на увазі зокрема в січні місяці, коли відзначаємо роковини Української Державности.

Клопоти Президента з Конґресом

Проблема „Президент-Конгрес" існує для демократичного през. Дж. Ф. Кеннеді так само, як існувала за його попередників, дармащо в Капітолі є більшість 258 демократів у Палаті репрезентантів проти 174 республіканців, і 64 демократичних сенатори проти 26 республіканських. Партійна однородність на становищі Президента ЗДА й у конгресовій більшості є тільки споводна, формальна. Традиційна спілка консервативних демократів з південних стейтів із республіканцями стала за през. Дж. Ф. Кеннеді такою тісною і впертою, що насправді існує в Конгресі третя партія, яка діє самостійно і паралізує багато задумів Президента.

Цей факт, виявлений уже на першій сесії 87-го Конгресу в минулому році, поруч із цілорічною важкою міжнародною кризою, що її спричинили такі проблеми, як Куби, Берліну, Ляосу, Південного В'єтнаму, Конґа і Об'єднаних Націй, мусів кинути, так би мовити, реалістичну тінь на романтично-ідеалістичну програму Президента, з'ясовану в його інавгураційній промові та в першому зверненні про Стан Унії. Коли коментатори звертають увагу навіть на значну фізичну зміну, що зайшла у през. Дж. Ф. Кеннеді під тягарем минулорічного досвіду, важких переживань і турбот, тим паче мусіла зайти зміна у його підході до тієї програми, яку він намітив був первісно для законодатного шляху. Газети вичислюють 14 поважних законопроєктів, зголошених Президентом до першої сесії Конгресу, з яких тільки два перейшли вже через обидві палати й потребують узгіднення. До тих 14-х давніх важливих неполагоджених справ Президент приготовив ще дальших 8, так само контроверсійних законопроєктів, між якими є такі, як додаткові повновласті для зниження імпортових тарифів, новий фармерський плян, купно бондів Об'єднаних Націй, ревізія податкового закону і ін.

За доказ тверезішої оцінки Президентом його практичних можливостей в Конгресі вважають, наприклад, прийняте ним буцімто рішення не заторкувати в цій сесії справи громадянських прав, дармащо так багато говорилось про неї у виборчій кампанії. Думають теж, що не вдасться перевести Президентові ширшої задуманої реформи податкової системи. Зате Президент нібито рішений настоювати на переведенні закону про медичну опіку для старших віком громадян, дармащо первісний проєкт буде, мабуть, змодифікований. Поруч із цією справою найпалкіші дебати й найбільші труднощі викличуть в Конгресі такі справи, як знижка імпортових тарифів, підвищення поштових оплат, допомога школам, фармерська проблема і закордонна допомога. Але ж восени цього року відбудуться вибори, в яких буде заанґажована доля дуже багатьох конгресменів. Водночас не відомо ще, як розвиватиметься міжнародна ситуація. І ці два моменти напевне чимало заважать на ході конгресових дебат і рішень.

Новообраний голова демократичної більшости в Палаті репрезентантів Джан Мек Кормек, голова Комісії правил Говард Смит з Вірджинії і голова Комісії способів і засобів Вілбур Мілс з Арkензо — всі вони, хоч демократи, виявили вже в різних справах погляди розбіжні з поглядами нинішнього демократичного Президента. Тому він мусить проявляти багато хисту, гнучкости й рішучости, щоб переводити в Конгресі свої справи, маючи водночас діло з енергійною республіканською опозицією. Життя Президента ЗДА не встелене самими квітами, не кажучи вже про його страшну відповідальність у закордонно-політичній ділянці. Але ж свідомість спільних цілей і державницька солідарність диктує й Конгресові йти назустріч Президентові, незалежно від партійних і персональних розбіжностей.

Б. Галайчук

В ПОШУКУВАННІ АВТЕНТИЧНОЇ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ

1.

Ліма. Еміґрант, який причалює у лимані Ріо де Ля Плята, почуває себе мов у себе вдома. Три тижні тому відчалив з Европи і оце знову, виходить, причалив у Европі. Бо Монтевідео чи Буенос Айрес різняться від Марселю хіба розмірами та куди живішим ритмом. Ніякої різниці в архітектурі. І ніякої різниці в людській расі; ясноволосих бльондинів знайдете на вулицях Буенос Айресу значно більше, ніж в Марселі чи навіть у Парижі. Новоприбулий довго не може зрозуміти, чому ті люди звуть себе латиноамериканцями чи просто американцями. Відчуваєте американство, як протиставлення европейству, в Торонто, у Ню Йорку, в Маямі. Воно не впадає у вічі в Монтреалі чи в Оттаві. І воно зовсім фіктивне в Буенос Айресі.

Арґентина й Уруґвай — це лише шматок Европи, перенесений у Новий Світ — подібно, як, наприклад, Австралія. Бразилія та Карібський обшир мають власну фізіономію, що витворюється з европейсько-африканської синтези, з мінімальним впливом автохтонного елементу. Справжня Еспано - Америка існує лише там, де автохтонний елемент був досить численний і досить культурний, щоб не зникнути під стопою еспанського завойовника - конкістадора: в Мехіко та зокрема в Перу з суміжними країнами.

В Арґентині й Уруґваї індіян було так мало, що вони просто потонули в мільйонових хвилях европейської еміґрації. Метисове Чіле це вже індо - еспанська синтеза — але лише біологічна, не культурна, бо культура тамощніх індіян, араваканців, була занадто вбога. З тих самих причин дійшло лише до біологічної синтези у Венесуелі, Колюмбії та у більшій частині Середущої Америки, з поважною участю африканської крови.

Єдиною частиною Південної Америки, високо культурною та густо заселеною у хвилині приходу еспанців, було Перу — метрополія могутньої імперії інків, яка обіймала також Еквадор, Болівію, північне Чіле та північно - західню Арґентину, з політичним та культурним центром у Кузко на перуviянській високорівні.

Щоб оцінити культуру мехіканських ацтеків, треба бути археологом чи антропологом, бо відомо, що ацтеки були мистцями в архітектурі, пластичному мистецтві і.— у фізичному винищуванні переможених ворогів. Але щоб схилити голову перед інкійською культурою, вистачить бути звичайним правником — вистачить познайомитися з устроєм інківської імперії — політичним, соціяльним, економічним.

Історія знає чимало імперіялістичних народів, які вміють завойовувати сусідні країни, але мало імперіяльних народів, які вміють організувати завойоване. Навуходоносор, Тамерлан, Іван Грізний, ацтекські цісарі — це типові представники імперіялізму, які фізично винищували еліту підбитих народів, щоб могти спокійно визискувати обезголовлену масу. Імперіяльні народи це римляни, англійці, подекуди еспанці та інки.

Інки не приносили переможених ворогів у жертву своїм богам, не будували з їхніх черепів пірамід, не будували на їхніх кістяках петербургів та морських каналів. Вони лише переселювали переможених в іншу частину імперії, будуючи для них систему штучного наводнення, привчаючи їх вести раціональне хліборобство і — призначаючи їм окреслене завдання в системі імперіяльної економіки.

Щоб оцінити як слід організаційний хист інків, треба пригадати, що була це система державного соціялізму — суворо зцентралізована, побудована на детальному плянуванню. Наскільки це трудна, безнадійно трудна справа, переконує нас досвід „великого соціялістичного експерименту" в СССР, зокрема катастрофічні висліди сталінської економічної централізації (які змусили Хрущова до відомих реформ у 1956-57 роках). Єдиновідомі соціялістичні експерименти з добрим вислідом — це імперія інків та „єзуїтська республіка", що існувала у 17-18 сторіччі на території теперішньої ітська місія творила окрему господарську одиницю. Навпаки, економіка інків, як і ціла адміністрація, була суворо централізована. Кожний індіянський „радгосп" мав постачати кожного року певну кількість певного продукту. І взаміну діставав від держави усе, що було йому потрібне: одяг, харчі, приладдя. Таке планове господарство справно діяло у час, коли єдиним засобом транспорту були каравани лям, коли шляхи — відомі прегарні шляхи імперії — будовано без машин; коли імперіяльна пошта послуговувалась посланцями - біґунами, бо у доколюмбійській Америці не було коней.

Історія Арґентини, Бразилії, ЗДА, Канади починається після Колюмба — але не історія Мехіко та Перу. В цьому оригінальність, автентичність їхнього минулого — і навіть сучасного.

арґентинської провінції Місіонес та на сусідніх парагвайських і бразилійських землях

Але ця остання була зцентралізована — кожна єзу-

КРУГОВА ПОРУКА ЗЛОЧИНЦІВ

Вячеслав Молотов, справжнє прізвище Скрябін, довголітній міністер закордонних справ СССР, перший заступник Сталіна на становищі прем'єра, член президії ЦК КПСС до липня 1957 року — не тільки один із найстаріших большевиків, але й одна з найвидатніших постатей в історії комуністичного руху і совєтського режиму. У Великій Совєтській Енциклопедії, другого видання, в томі 28-му, опублікованому 1954 року, Молотов визначений, як „один з великих організаторів і будівничих комуністичної партії і совєтської держави, вірний учень і соратник В. І. Леніна, соратник Й. В. Сталіна, визначний теоретик партії". Ця ж совєтська енциклопедія нараховує 14 міст і місцевостей, перейменованих чи названих на його пошану, в тому числі цілу — колишню Пермську — область. Молотов був тим, хто на протязі довгих років визначав теоретично і практично всю зовнішню політику Совєтського Союзу.

Усе це, сполучене із страхом, що його Молотов наганяв широким партійним кадрам своїм впливом у Сталіна і високим становищем в державному апараті, є причиною того, що, після бурхливої авантури з „антипартійною групою" в Кремлі у липні 1957 року, всевладний, здавалося б, Хрущов не відважився Молотова зліквідувати чи й навіть відсунути на якесь підрядне становище. Після всіх обвинувачень у догматизмі і навіть у діянні на шкоду партії, Молотов виїжджає в тому 1957 році, як амбасадор СССР до Зовнішньої Монголії, а згодом, в серпні 1960 року, призначають його на провідне дипломатичне становище в міжнародній комісії для справ атомової енергії у Відні.

Двадцять другий з'їзд комуністичної партії Совєтського Союзу, здавалося, припечатав усю кар'єру 72-літнього Молотова. Хрущов і інші промовці на тому з'їзді обвинувачували Молотова у співучасті в кривавих масакрах, ведених за режиму Сталіна, у масовому винищуванні партійних кадрів різних совєтських республік, у жорстокості супроти видатних і низових партійних діячів, у схвалюванні вироків, в результаті яких гинули невинні люди, — коротко кажучи в найтяжчих злочинах. Дехто із послідовніших промовців на 22-му з'їзді КПСС виступив навіть був із вимогою судити Молотова. Але на цьому й закінчилося.

В листопаді м. р., вже після з'їзду, Молотова викликали до Москви, де він просидів спокійненько до 6 січня цього року, коли офіційно проголошено, що він виїжджає до Відня для дальшого виконування призначених йому обов'язків у міжнародній комісії для справ атомової енергії. Отже, залишився Молотов не тільки на цьому пості, але й у рядах комуністичної партії, не зважаючи на категоричні домагання гарячих голов усунути його з КПСС за догматизм, антипартійну роботу і навіть за опозицію до проклямованої з великим шумом і прийнятої одноголосно нової програми КПСС.

У політичних і пресових колах Заходу роблять із цієї справи велику подію, дошукуючись найбільш вірогідних причин залишення Молотова в партії і на його урядовому становищі. Дехто трактує цю подію, як перемогу Молотова над Хрущовим, дехто твердить, що він — покаявся. Усі ці коментатори забувають основний факт, а саме, що і Молотов, і Маленков, і Каґанович, і Хрущов, і Сєров, і Шелепін — уся кремлівська кліка — це солідарна банда злочинців, міцно об'єднана спільною людоненависницькою ідеологією, і зв'язана між собою на смерть і життя круговою порукою доконаних і доконуваних ними злочинів. Вони можуть один одного знеславлювати і обвинувачувати в безоглядності та в жорстокості, але вони один одному очей не видовбають. Знищити когось з-поміж себе вони бояться, бо ж те саме чекатиме завтра їх. Так само не відважаться вони судити когось з-поміж себе, бо розкриття злочинів одного неминуче потягне за собою розкриття злочинів інших членів цієї компартійної кліки.

ОПЛЕСКИ

Оплески — найпоширеніша в сучасному світі форма публічного реагування на театральні, концертові та інші публічні виступи виконавців. Навіть на виключно політичного змісту імпрезах оплескуються не тільки виголошені постуляти та ідеї, а й те, як і хто їх виголошує, не кажучи вже про виступи чисто мистецького характеру. При цих останніх за добре виконані речі виконавців нагороджується „рясними й довготривалими" оплесками, а в окремих випадках ще й китицею квітів. Погано виконані речі публіка, якщо й оплескує, то дуже кволо, лише з обов'язку „чемности", або й зовсім не реагує.

Оплесків уживаємо і ми, українці, на наших імпрезах, концертах і мистецьких пописах. Тільки й тут, як і в багатьох інших речах, ми не завжди керуємося необхідним в таких випадках почуттям міри. І це часто йде і нашим виконавцям і нам самим, як спільноті, на шкоду.

Ми оплескуємо здебільшого всіх і все: спів голосом різаної кози, мугикання під ніс чогось, що має бути деклямацією, грім із розстроєного піяна, навіть кінець довгої, зле побудованої та жахливою мовою виголошеної доповіді. І не дивно після цього, що всі ті виконавці, замість працювати над собою, вчитися й рости, чистосердечно переконані щодо свого високого таланту та не абиякого успіху перед публікою. А ми? Критично згадуючи імпрезу та висловлюючи своє незадоволення після імпрези, забуваємо, що в часі імпрези ми ж самі так рясно оплескували якраз те і тих, що і кого тепер критикуємо. А все через те, що не вважаємо оплески тим, чим вони мусять бути — формою виявлення не тільки нашої „чемности", а й серйозної оцінки, справедливою нагородою виконавцям і стимулом для їхнього росту і розвитку.

Не говоримо тут про наше реаґування „чемними" оплесками на виступи наших дітей, що є зрозумілим і оправданим явищем. Не маємо на меті також ставити великих вимог до виконавців і учасників імпрез, влаштовуваних в умовах браку відповідних людей в околицях певної громади.

Але годі збагнути наше легковажне відношення до оцінки шляхом оплесків імпрез у таких містах, як Ню Йорк, Шикаґо, Дітройт, Лос Анджелес та ін., де кількість нашої еміґрації, наявність мистецьких сил та довгий час нашого побуту дозволяють нам і зобов'язують нас намагатися покласти край плеканню примітивізму на гарних сценах наших чисельних народних домівок. До того ж в кожному співі, в музиці чи танкові будь-якого народу, навіть у доповіді, виголошеній незрозумілою чужинцеві мовою, є якась частка того зрозумілого, що сприймається кожною культурною людиною будь-якої національности і відповідно нею оцінюється. То чому ж тоді ми так часто наївно думаємо, що наш гість-американець мусить бути аж такою недотепою, щоб не міг помітити хуторянщини чи провінційности того концерту, на який ми його запросили, „пропихаючи українську справу серед чужинців" в центрі кількатисячної маси української еміґрації? Було б півбіди, коли б гість помітив, що це просто випадково невдала імпреза, з якої, зрештою, і українські господарі невдоволені. Адже таке може скрізь трапитися. Але біда в тому, що він бачить навкруги себе кількасот людей, що захоплено плещуть. Навіть там плещуть, де щонайменше, будучи чемними, і пальцем не варто поворухнути. Мало того, гроші за куплену перед концертом китицю квітів також не мусять пропасти, і квіти, незалежно від рівня мистецьких виконань, обов'язково, вручаються...

Оплески — велика зброя, користуватися якою слід обережно й розважно. І якщо ми справді хочемо всебічно рости, мусимо оплескувати не тільки з уваги на те, що доповідач говорив про Україну, що співачка виконала уривок із української опери, а танок був виконаний в гарному національному строї, а й з уваги на те, як була побудована й виголошена доповідь, на якому рівні співано річ і чи то був справді танок, а не лише показ національного вбрання.

Іван Овечко

ЛИСТИ ДО РЕДАКЦІЇ

У СПРАВІ ВІДЗНАЧЕННЯ ГЕН. П. ШАНДРУКА

У „Свободі" з 6-го грудня 1961-го року вміщено повідомлення Головної - Управи ОбВУА про те, що 12 голосами приявних на засіданні її членів зайнято становище „проти факту, що ген. Павло Шандрук прийняв польський орден „Віртуті Мілітарі". Мотивовано цю ухвалу тим, що, мовляв, це „політичне, а не військове відзначення". Така ухвала є безпідставною кривдою для ген. Шандрука.

Поперше, ген. Шандрук був у польській армії, як контрактовий український старшина, делеґований до польської армії урядом УНР; він носив польську уніформу й займав певне командне становище; під час війни Польщі з Німеччиною ген. Шандрук був командувачем польської частини й відзначився в боях, за що його й нагороджено орденом „Віртуті Мілітарі". Те, що його нагороджено лише в цьому році, не має істотного значення, бо факт відзначення в боях у рядах польської армії все залишається реальним фактом, і тому саме відзначення має військовий, а не політичний характер.

Подруге, одержавши „Віртуті Мілітарі", ген. Шандрук не прийняв його на власну руку. Він негайно звернувся був до єдиного авторитетного й рішального чинника в цій справі, Уряду УНР в екзилі, з запитанням, чи може цей орден прийняти, і лише після дозволу останнього прийняв „Віртуті Мілітарі". Таким чином, ген. Шандрук є цілком у порядку щодо прийняття польського ордена, і тому 12-тиголосова ухвала Голов. Управи ОбВУА проти нього набирає специфічного характеру. До Головної Управи ген. П. Шандрук не мав чого звертатися за дозволом, бо це не належить до її компетенції. Щодо політичного відзначення, то таке було б лише тоді, коли б ген. Шандрук у польській армії не був і в її рядах у боях не відзначився.

Здавалося б, що Головна Управа ОбВУА повинна була мати вичерпні інформації ще перед тим, як прийняти ухвалу, за що саме ген. Шандрука нагороджено й чому саме він цю нагороду — польський орден — прийняв. На жаль, як це стверджує сама

(Закінчення на стор. 4-тій)

Дмитро Бречка, кол. поручник УГА

ДО ІСТОРІЇ 9-ої БЕЛЗЬКОЇ БРИГАДИ УГА

(Спогад)

(1)

Про розвал австро-угорської монархії довідався я щойно 7-го листопада 1918 року, перебуваючи в тім часі з детешованого сотнею 89-го австрійського полку піхоти в портовім румунськім місті Браїлі.

З Браїли дістався я з більшістю сотні австрійським воєнним кораблем до м. Одеси.

Висівши в Одесі з корабля, зустрів я на вулиці свого знайомого австрійського старшину з тризубом на шапці. Від нього довідався я, що під проводом сотн. Степана Шухевича формується в Одесі з кол. австрійських вояків-українців транспорт до Галичини та що цей транспорт вже наступного дня має відійти з Одеси. До цього транспорту включився і я зі своїми вояками-українцями. Транспорт нараховував коло 40 старшин і 600 вояків, включно з підстаршинами. Стрільці й підстаршини були озброєні в рушниці, а старшини в револьвери. Перед від'їздом з Одеси купив я собі тризуб на шапку і з того часу вважав себе вже українським офіцером.

Майже півтори доби тривала наша їзда залізницею з Одеси до Підволочиськ. На залізничому двірці в Підволочиськах наш транспорт одержав наказ від коменданта двірця чет. УСС Василя Головки (мого товариша з львівської гімназії) скласти зброю. Від нього довідався я вперше про вуличні бої у Львові, як теж про те, що, згідно з наказом Української Начальної Команди, всі військові транспорти з України на захід мусять скласти зброю на залізничій станції в Підволочиськах і тільки тоді можуть далі їхати. Тому й наш транспорт мусів скласти зброю, тільки старшинам дозволено задержати револьвери.

В тім часі транспорти в напрямі Львова відходили з Підволочиськ дуже неправильно. Тому чет. Головко порадив мені і ще трьом старшинам вибрати собі добрі коні й вози зі здемобілізованого майна і так вибратись в дальшу дорогу. Ми послухали його ради.

Без перешкод доїхали ми до Зборова. У Зборові командант місцевої міліції, в ранзі хорунжого, сконфіскував нам коні й вози, бо не вірив нам, що ми українці. Мій індекс з львівського університету, підписаний мною по-українськи, не був для нього достатнім доказом, що я українець. Дальшу дорогу до Львова були ми змушені відбути залізницею.

До Львова прибули ми напередодні закінчення польсько-українського перемир'я, мабуть 20-го листопада 1918 року. Наш поїзд спинився на ст. Підзамче. Звідтіля спрямовано нас на нічліг до казарм при вул. Курковій.

Наступного дня зранку пішли ми зголоситись в Начальній Команді УГА, яка містилася в Народному Домі. Тодішній нач. командант полк. Гнат Стефанів спрямував нас до Рави Руської, мовляв, Рава потребує старшин. Одночасно доручив нам взяти з собою з львівського арсеналу 200 рушниць і кілька кулеметів та трохи набоїв, бо Рава цього потребувала.

Зі Львова виїхали ми вже під обстрілом поляків із замарстинівських горбів та з даків кам'яниць. Заночували ми в с. Ляшках Мурованих, недалеко Львова. Тієї самої ночі уряд і військова залога покинули Львів. Про це довідалися ми від військових частин, що прямували до Жовкви.

Мабуть вже наступного дня прибули ми до Рави Руської. По дорозі зі Львова до Жовкви стрінули ми сотню піхоти під командою чет. Михайла Панаса, яку без набоїв вислали з Жовкви на поміч до Львова. Поділившись з нею частиною набоїв, з рештою зголосились ми у команданта равської залоги сот. Володимира Стафіняка. Він прийняв нас незвичайно сердечно і був радий, що ми привезли трохи рушниць, пару кулеметів і дещо набоїв.

Команда равської залоги й військова частина, що становила цю залогу, примістилась у військових бараках при шляху, що вів з Рави Руської до Жовкви-Львова. Залога складалася з приблизно сотні стрільців, кількох старшин і підстаршин та з кількох кулеметів.

Моє перше враження з перебування в бараках було погане. Стрільці, підстаршини й старшини вешталися бездільно. Не було поділу на якісь відділи-чети, а старшини й підстаршини не мали службового приділу. Про це поінформували мене мої знайомі старшини, яких я застав у бараках, а саме: чет. Йосафат Сідельник, чет. Мирослав Заворотюк, чет. Данило Садницький та хор. Модест Козак. Вони всі були мої знайомі з 89 полку. Крім тих були ще хор. Мирон Матюк і два чи три підхорунжі, прізвища яких призабув я. До них прилучився тепер я й мої два „супутники": чет. Василь Мизюк і чет. Юліян Ліськевич. Третій мій „супутник" чет. Іван Яворський подався в свою рідну Белзчину. Старшини стрічалися з сот. Стафіняком тільки вчасі обіду й вечері. Довідався я тоді, що перед моїм прибуттям до Рави Руської відійшли з Рави два відділи війська в сторону Любачева. Один з них під командою пор. Качмара, а другий — чет. Нестора Яцева. Равська залога виставляла застави на залізничому двірці і на двох чи трьох рогатках — в'їздах до міста.

Такий стан дався відчути дошкульно по трьох днях мого перебування в Раві Руській.

Дня 25-го або 26-го листопада 1918 року, в понеділок, селяни, що приїхали до міста на торг, принесли вістку, що від сторони Белзця (містечко, положене на польсько-українськім кордоні) польське військо маршує на Раву Руську. Зорганізовані нашвидкуруч з добровольців дві наші стежі, одна під проводом чет. Мизюка, а друга під проводом чет. Ліськевича (обидва кулеметчики), виїхали коло полудня того ж дня імпровізованим броневиком з зал. станції Рава Руська в напрямі Любичі Королівської, щоб розвідати ситуацію. По дорозі натрапили вони на польські передні стежі. Під час перестрілки стеж був ранений в ногу чет. Ліськевич. Під вечір вернулися наші стежі, сповіщаючи, що поляки дійсно йдуть походом на Раву Руську.

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

В. Несторович

ЗА СПРЯМОВАНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ГРОША

(З приводу 2-го З'їзду українських фінансових установ і зорганізування КУФУ)

I.

Пов'язання інтересів веде до зговорення, до бажання координації дій, що в результаті повинно дати відповідну користь партнерам і справі, для якої вони пов'язались. Це правильний шлях у політиці і в економіці. Це здорове явище, якщо не „рахувати переросту приватного господарства в картелі чи трести, які загрожують публічним інтересам.

Можна зрозуміти радісні нотки в статті інж. С. Куропася („Свобода", жовтень 1961, п. н. „Фінансова Федерація) перед 2-ою Конференцією українських фінансових установ всіх трьох формацій, тобто Братських Союзів, Щадниць і Кредитових Кооператив, на Союзівці. „Місяцями, а то й роками наші політики федеруються, і до чого вони завели?" — запитує автор і з щирим задоволенням скрикує: „Та є вихід з ситуації!". Цей вихід він бачить у фінансовому з'єднанні чи федерації, до якої прямують наші фінансові діячі, і призначає їй ролю стимулюючого чинника також для політичного договорення („окружною дорогою" — як він висловився).

Є в цьому дещо перебільшений оптимізм, але напевно є й зерно правди. Що бажання створити координаційний центр всіх українських фінансових клітин річ добра і корисна, в цьому ледве чи може бути якийсь сумнів, не вважаючи на деякі попередні невдачі на фронті господарського федерування. Щоправда, наші Кредитівки в Америці об'єдналися ще в березні 1957 році, покликавши до дії ТУК. Але вже спроби зговоритись тадож із Канадою, щоб створити монолітний український кооперативний рух в усій Північній Америці (конференції у Виндзорі і в Торонті), не повелися. Виявляється, що організаційне і ідейне пов'язання українськоі кооперації в ширших рямках ще не визріло. Заплянований Кооперативний Конґрес довелося відкласти „ад календас грекас". Для зреалізування пляну не знайшлося досі ні людей, ні фінансів. Наставлення проводів кредитівок, особливо в Канаді — холодне. Конфронтація потреби хоч би поверховної централізації з інтересами поодиноких кредитівок не викликає, мабуть, захоплення, а також охоти віддати для справи дещо енерґії і матеріяльних засобів. Тим то „КООП-ЦЕНТР" загруз у трясовинні низацікавлености. Чи щось зміниться в близькому часі — важко сказати.

Це фактом є, що навіть ТУК, як об'єднання української кооперації в Америці, не знайшов ще клімату з відповідною температурою, і через те балянс його осягів за $4\frac{1}{2}$ роки неспівмірний з плянами і надіями. Не лежить в інтересі партнерів творити щось кволе тільки для якоїсь мертвої засади. Коли будуємо централю, визнавши її потребу, й коли практика виказе, що таку потребу не викликали неістотні збудники, як наприклад фальшива амбіція гурту людей якоїсь місцевости керувати цілістю чи щось подібне, а справжні життьові інтереси партнерів, їх престиж і добро справи, яку вони заступають, то ці партнери повинні доставити людей і фінансові ресурси, щоби будівля була міцною, життьовою, а не від початку хирлявою.

Коли йде про координацію всього нашого господарського життя, то свого часу була створена при УККА т. зв. Господарська Рада. Намічені для неї завдання навіть у найменшій мірі не зреалізовано, і треба було погасити всі надії вже на порозі її мертвонародженого життя.

Так то теоретичне розуміння потреби координувати наші дії в господарському секторі проявлялось уже декілька разів і навіть творчий розмах, бувало, з'являвся на початку. Але дуже швидко забракло глибшого віддиху, і заходи пропадали після змарнування вложеної в них енергії.

II.

Започаткована на 1-му З'їзді в Клівленді 3 грудня 1960 р. спроба пов'язати три типи українських фінансових установ (Союзи, Щадниці, Кредитівки) якимось договоренням для взаємної підтримки й виключення конкуренції — не залишилась ефемеридою, доказом чого був факт відбуття в жовтні 1961 р. на Союзівці 2-ої Конференції. Ще раз ствердили потребу в такому договоренні так дир. П. Пуцило й дир. Р. Мицик у своїх доповідях, як і численні дискутанти, з яких ні один не висловив заперечної думки. А заступлені були на Конференції всі Братські Союзи, всі Щадниці і Кредитівки (останні хоч не всі поодинокі, але всі з виїмком Клівленду через централю ТУК). Правда, були деякі різниці в підході до суті справи. Наприклад, тоді, коли дир. Пуцило розглядав „порозуміння" виключно в позиції кращої організації українських фінансів, дир. Мицик надав змістові цього „порозуміння" значно ширшої бази аж до загальногосподарської розбудови (організація підприємств) і навіть мобілізації фондів для української науки. В дискусії цей вахляр думок щодо цілей і завдань був ще більше розширений. Наприклад, п. Василишин, вказавши, що фінанси не можуть бути самоціллю, хотів теж фондів на фінансування театру, як одного з засобів виховання молоді. Але назагал тон Конференції був поміркований у накреслюванні границь компетенції, зміст її був діловий, без вибуялих та фантастичних суґестій. Реально й поволі підходити до завдань інституції „порозуміння", поступово поширювати їх рямці, поки перші роки покажуть, що можна буде осягнути — це були добрі поради (д-р Ґалан, през. Батюк і ін.). Тим то й відложено прийняття остаточного статуту, який всі справи мусить уже чітко визначати, а це при вазаності нерозв'язаних проблем — передчасне. Все ж таки те, що розглянено на 2-ій Конференції, і те, що узгіднено й ухвалено в резолюціях, включно з вибором Екзек. Секретаріяту, дає вже „зелене світло" в успішну майбутність, яка на заплянованому восени 1962 р. 3-му З'їзді у Ґлен Спей, можна сподіватися, дістане виразніший, а може вже зовсім виразний контур діяльности КУФУ, тобто координаційного центру, якому надано назву „Конференція Українських Фінансових Установ Америки".

III.

У цій статті ми вже не хочемо повертатись до самої 2-ої Конференції. Її хід у дуже загальному, але для широкого кола громадянства мабуть у вистарчальному звіті був накреслений в 1-му уступі Комунікату Екз. Секретаріяту („Свобода" 30 лист. 61). Зате ми спинимось на 2-му уступі цього Комунікату, де мова про перше засідання Секретаріяту і його ухвали. Вони стосуються тільки комісій, що їх тепер покликав Секретаріят з доручення Конференції. Їх є п'ять (кожна в іншому місті), але з їх назв виходить, що Секретаріят пішов по лінії програми „максимум", яка не відповідає, на нашу думку, духові 2-ої Конференції. Яка ціль творити вже тепер комісію організації підприємств (в Шикаґо) чи громадської праці (в Дітройті), комісій бодай на близький час мертвороджених, що на наступній Конференції не матимуть про що звітувати? Зате не присвячено зовсім уваги чи не найважливішій справі, яку порушив у своїй доповіді дир. Мицик, яку підтримали та доповнили деякі дискутанти, і яка зафіксована була в 5-ій точці резолюцій з вимогою негайної акції. Ось вона:

„Уважаючи, що вдержання доброзичливих відносин між українськими фінансовими установами на місцях має особливої ваги значення, просити централі наших фінансових установ негайно доручити своїм місцевим клітинам таку співпрацю в практичній площині нав'язати й евентуально покликати до життя місцеві координаційні комітети".

Ми переконані, що власне вислід спроб координувати працю фінансових установ чи їх відділів по різних місцевостях (а започаткувати це можливо тільки тоді, коли Союзи дадуть відповідні доручення своїм Відділам, а для цього Секретаріят повинен з ними негайно сконтактуватись) буде дуже важливим для оцінки 3-ою Конференцією вартости КУФУ і доцільности її існування. Співпраця Союзових Відділів, Щадниць і Кредитівок у кожній місцевості — ось що основне в практиці, особливе при відповідній ще й пропаґанді в пресі для корисного наставлення громадянства до ідеї мобілізації українських фінансів в українських фінансових установах. Без цього застрягнемо в теорії і в „побожних бажаннях", які ледве чи посунуть справу вперед.

Ми не заперечуємо, що й теоретична підготова діла потрібна. Ось для реалізування „візії" будучности", про яку говорив дир. Пуцило, розгортаючи панораму цифр для Америки на найближче 10-річчя і ставлячи, як проблему українську верзію цієї візії, потрібні статистичні досліди. Схоплення потенціяльних фінансових засобів і потреб американських українців у більш конкретних цифрах, як здогадні, якими послуговуємось тепер, може дати дуже цінний не тільки пропаґандивний, але й підставовий матеріял для реальної праці наших фінансових установ. Для цього створив Секретаріят „студійно - плянувальну комісію" в Клівленді, де працює д-р Тимків, один із передових архітектів організаційної споруди КУФУ. Жаль, що далека віддаль не дозволить брати участь у праці цієї комісії досвідченому в таких справах д-рові Падохові, авторові цінної книжки „УНСоюз у світлі чисел".

Факт, що Секретаріят зразу почав свою працю, збуджує довір'я і тішить думкою, що до нього ввійшли люди живі, охочі до жвавої діяльности. В міру того, як швидко появлятись будуть у пресі наступні комунікати і які змістовні вони будуть, члени КУФУ розумітимуть, що всяка робота вимагає фондів, і поспішатимуть з заплатою своїх внесків. Виявляти надалі стриманість таку, як при бюджетових дебатах на останній Конференції, означало б гальмувати працю, яку визнано потрібною.

Можна сподіватись, що ідею перший вогник якої загорівся під час Конвенції УНСоюзу в травні 1958 р., ще сильніше проявився на 1-ій конференції з участю сл. п. Д. Галичина і врешті під час 2-ої Конференції на Союзівці, — цю ідею зуміє наш фінансовий світ защепити в серцях і умах широких кол українських громадян. Це направду немаловажне, чи гріш, яким диспонує українська громада, буде значно помножений і буде спрямований у відповідні русла, де він ще з більшим успіхом, ніж досі, виконуватиме національно-суспільну функцію, працюючи для цієї ж громади, при рівночасному запевненні всіх користей для власників гроша й підсиленні їх довір'я до українських фінансових установ, які працюватимуть в повному порозумінні.

Молодь Дітройту в поклоні Шашкевичеві

День 3-го грудня залишиться на довгі роки в пам'яті молоді та старших Гемтремку й Дітройту. Парохіяльна Початкова Школа Непорочного Зачаття відзначила свій срібний Ювілей, своє 25-ліття. Також перша в Америці Парохіяльна Українська Вища Школа (гай скул) відзначала своє 3-річчя.

Получено ці святкування із 150-літтям з дня народження о. Маркіяна Шашкевича — пробудителя Галицької Землі. Величаву Ювілейну програму вшанував своєю присутністю новоіменований Владика шикаґовської Епархії Кир Ярослав Габро.

Ювілейну програму, що відбувалась в авдиторії „Блессед Сакрамент", відкрив парох і декан о. д-р Степан Кнап, що в кількох словах підкреслив основну мету Концерту: поставити ідеї та постать о. Маркіяна Шашкевича перед очі молоді. Гарний розвиток українського шкільництва в Америці назвав о. декан розвитком ідей Шашкевича, хоч труднощі з організацією цих шкіл подібні до труднощів з виданням „Русалки Дністрової". — Але де була б сьогодні ця молодь, якщо б не було наших двох шкіл, — питав присутніх о. д-р Кнап. — Їх поглинули б чужі школи, чуже середовище, так як це сталось з нашою молоддю доби Шашкевича. Тому дбання за нашу молодь, це дбання про наше майбутнє, бо молодь зможе здійснити ідеї Шашкевича — підкреслив о. декан С. Кнап.

Перед сцену вийшов хор дівчат Української Вищої Школи в своїх одностроях і піснею „О, моя Надіє" відкрив мистецьку програму. Учениця Початкової Школи Діяна Логінська виголосила привіт Кир Ярославові, а хор учнів Вищої Школи підкреслив цей привіт звучним „Многая Літа" Владиці. Слідувала збірна деклямація „Марія — надія наша" учениць Вищої Школи переплітана співом хору Вищої Школи. Деклямували: Оксана Гриньків, Христина Кунцінська, Люба Пашкевич та Анна Ковальчук. Опісля хор дітей Початкової Школи виконав пісню „В День святого Ювілею" — Берези в постановці Сарамаґи.

Відбулася інсценізація п'єси „На Білій горі", що її написав Іван Керницький, у виконанні учнів Парохіяльної Школи. В інсценізації брали участь Люба Валях, Юрій Янчишин, Мирон Строїч, Мирослава Коваль, Анна Вутрій та Юрій Варан.

Першу і другу частину сценки „На Білій горі" пов'язав в цілість хор учнів Вищої Школи, що гарно виконував „Отче Наш" у постановці п. Сарамаґи. „Молитвою Маркіяна" — Лесі Храпливої, що її віддеклямувала Люба Валях, закінчено інсценізацію. І це тут найкраща частина цілої програми, що її довго пам'ятатимуть глядачі та молодь. На тлі Білої гори клячать учні Початкової Школи у гарних народних строях. Перед сценою скрипковий ансамбль: Я. Щеснюк, Я. Площанський, Марія Кушик, Александра Ласка, Михайло Буханченко, Аня Слюсарчук, Юрій Ласка, А. Цап та М. Миколенко, при фортепіяні М. Лончина; а побіч численний хор Вищої Школи, що виконує „За волю вітчизни" — Фоменка та „Веснівку" — Матюка.

Учениця Початкової Школи Христя Прокопович гарно деклямувала „Поклін Маркіянові" — Р. Завадовича, а хор Вищої Школи співав „Підлисся" — Сарамаґи. Все творило гарну цілість.

На закінчення промовив дорогий гість Кир Ярослав Габро, що, дякуючи за привітання, згадував початки українського шкільництва тут в Америці та бажав обидвом школам та молоді Божого Благословення.

Молитвою „Боже, Вислухай Благання" закінчено цю незабутню імпрезу.

Варто відзначити, що Концерт був добре зорганізований. Глядачі не мусіли чекати на зміну куртини. Коли хор Вищої Школи входив або залишав місце перед сценою, то скрипковий ансамбль виповнював програму музикою. Все працювало, як в годиннику. Різнородна програма творила одну цілість.

Підготовка і організація цілої програми була в руках Сестер ЧСВВ, а передусім директорки української вищої школи Сестри Емелії ЧСВВ і їй належиться найбільше признання за взірцеве проведення Концерту.

Не мало труду вложив і проф. Богдан Сарамаґа, що від вересня ц. р. є вчителем музики і співу в обидвох школах. Він сам мусів скомпонувати музику для скрипкового ансамблю та більшости хорових точок, та подбати про бездоганне виконання всіх хорових точок.

Годі в межах цього допису вичислити всіх учнів, що брали участь в цій імпрезі та всіх що причинились до її переведення. Варто ще згадати мистця М. Дмитренка, що оформлював сцену та панів Романа Дацка і Р. Починка, що співпрацювали при декорації залі.

Молодь Дітройту гідно відзначила пам'ять о. Маркіяна Шашкевича. Особливо горда повинна бути молода Українська Вища Школа та її основник о. д-р Степан Кнап, бо його труд не пішов надармо.

Петро Стасів

Згадка про сл. п. сотника М. Бутовича

З глибоким сумом прочитав я у „Свободі" (ч. 244 — 22-го грудня 1961 р.) вістку про смерть мого бойового товарища - побратима з визвольних змагань, сотника Миколи Бутовича. Микола Бутович був ад'ютантом при штабі Сірої дивізії, брав участь в боях і ділив недолю зі своїми побратимами, коли частина дивізії перебувала в неволі.

Пригадую собі постать цього молодого, відважного і завжди спокійного, з легким гумором, який ніколи його не покидав, старшину - сірожупанника.

Після луцької катастрофи в травні 1919 р., частина Сірої дивізії під натиском сильнішого ворога, завзято - кривавих боїв і, після тяжких втрат, дісталася з рештою живих і ранених до неволі, там ми знов зустрілися з сот. М. Бутовичем. Зустріч наша відбулася на „нарах" в бараках Ланцута. Покійний ніколи не тратив надії на ліпше і часто говорив: „Сіра дивізія ще оживе й покаже ворогам, де раки зимують". І дійсно, Сіра дивізія, як той мітологічний Фенікс, повстала з попелу, ожила, але не в тій вже силі. До переорганізовання Сірої дивізії покликано Бойову Управу Сірих, в якій нам, з Покійним, прийшлось спільно працювати.

Тоді в полоні, повстала, у сл. п. Миколи Бутовича думка намалювати українські карти до гри. Довгими годинами сиділи ми на „нарах" і спільно проєктували, я тільки з дорадчим голосом, як видати ці карти.

Демонологія, вже тоді, проявлялась в творах, молодого мистця, так напр.: проєкт карти вино — король виглядав, як „чарівник" зі „Страшної помсти" — Гоголя, дама, як „відьма" з „Вія" — Гоголя, а валет, як „Васаврюк" з „Ночі під Івана Купала". Не знаю, що сталося з цим проєктом, бо коли я останній раз бачився з сл. п. Миколою Бутовичем на рідних землях, то тоді проєкт не був ще виконаний. М. Бутович, як вояк, як товариш, був надзвичайно милою людиною, а коли ще до цього додати величезний дар Божий — талант, то українська громада зі смертю Миколи Бутовича потерпіла велику незамінну втрату. Хай же йому буде земля пером. Нехай Тобі, дорогий сірий, товаришу все сниться, в Твому вічному сні, Вільна Україна.

Йосип Мандзенко-Сірий,
генерал - хорунжий

Українська хроніка

● Поетеса Віра Вовк - Селянська, яка перебуває і працює постійно в Бразилії, прибула наприкінці мин. року до ЗДА і зупиниться тут і в Канаді до половини лютого ц. р. Віра Вовк є авторкою ряду збірок поезій і романів, м. ін., виданих в 1961 р. у Мюнхені „Чорних акацій" і „Вітражів". В п'ятницю дня 12 грудня о год. 8-ій веч. Віра Вовк матиме літературний вечір в Літературно-мистецькому Клюбі в Ню Йорку, під час якого вона читатиме свій переклад з Поля Кльоделя „Благовіщення для Марії".

● Виставка мистецьких праць проф. Лева Геца, влаштовувана окремим комітетом, відбудеться в днях 14 до 28 січня ц. р., в залях Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку. Відкриття виставки в неділю дня 14 січня ц. р. о год. 1-ій по пол.

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що дня 10-го грудня 1961 року упокоївся в Бозі
в Глинянах, коло Львова, по короткій недузі, на
77-му році трудолюбивого життя,
наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ
ГАВРИЇЛ ПАНЧУК

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ
будуть відправлені
в Українських Католицьких Церквах:
в ШИКАГО, Ілл. —
в ЧЕТВЕР, 18-го СІЧНЯ 1962 року,
в год. 7:30 рано,
в церкві св. о. Миколая.
в НЮАРКУ, Н. Дж. —
в СУБОТУ, 13-го СІЧНЯ 1962 року,
в год. 10:00 рано,
в Шкільній Каплиці — при Sanford Ave і Ivy St.

Горем прибиті:
АНАСТАСІЯ — дружина
МИРОСЛАВА — донька
д-р БОГДАН і д-р ЯРОСЛАВ — сини
ОРИСЯ і ЯРОСЛАВА невістки
ВОЛОДЬО, РУТЯ і ХРИСТЯ — внуки

Замість квітів на домовину
бл. п. ЮРКА РЕШЕТИЛА
студента медицини
складають — $ 10.00
на Українську Католицьку Церкву св. Михаїла,
Росфорд, Огайо
Д-р ВОЛОДИМИР і ЄВГЕНІЯ ІВАНОВИЧІ

Замість квітів на могилу моєї Дружини
бл. п. ІРИНИ з РОБАЧЕВСЬКИХ ФЕЦОВИЧ
складаю:
$5.00 .... на українських сиріт
$5.00 .... на українських інвалідів
СЕМЕН ФЕЦОВИЧ

ХРОНІКА НЮАРКУ, Н. ДЖ.

Зустріч синів і дочок Зеленої Буковини відбулась 28-го жовтня 1961 р. у гарній залі ресторану в Ірвінгтоні. З признанням слід підкреслити, що в цій підготованій зустрічі комітетом, очолюваним інж. О. Суховерським і О. Вейке, явилося 150 осіб з Нюарку і околиці. Зустріч відкрив інж. Суховерський, вітаючи численних гостей і попросив на тостмайстра проф. І. Микитюка, який проводив мистецькою програмою вечора.

У програмі брали участь: опер. співачка п. Г. Шерей, гарно виконуючи пісні про Куперіяна і „Ой п'є вдова", при фортепіяні. акомпаніяменті п. Г. Клим; пані М. Василів рецитувала свої власні поезії. Привіт Тарасові і Весна на Буковині, які викликали глибоке враження у гостей, що в ту мить думками полинули у рідні сторони, п. В. Юркевич при бандурі відспівав кілька народних пісень. Гучні оплески були подякою гостей для виконавців програми.

Перед вечерею о. Ткачук провів молитву. Під час вечері виступили з привітами панове: д-р Новосівський, інж. Жуковський і В. Мизак з Ню Йорку. Гості вигравали цінні пам'яткові речі. По вечері, яку закінчив молитвою о. Іванюк, гості танцювали, а пані приготовили ще й перекуску з чайком і кавою для гостей, які забавлялись серед веселого настрою. Насувається питання, чому таких культурних і добре підготовлених вечерів - зустрічей не влаштовують наші громадяни з інших українських земель.

Збори Окр. Комітету Відділів УНСоюзу нюаркської округи відбулись 12 листопада 1961 р. Зборами проводив голова Ю. Баранюк, який привітав п. И. Лисогора, предсідника УНСоюзу і приявних представників Відділів: 27, 76, 133, 219, 371,490. Опісля представники Відділів передавали звідомлення з діяльности. При звітах як також і в дискусії над звітами піднесено заміт, що крім 27-го і 272-го Відділів УНСоюзу, які жертвували на пам'ятник Шевченкові у Вашинґтоні, інші Відділи, хоч зі значним числом членів мимо закликів, не зложили пожертв на пам'ятник. Після звідомлення делеґатів, які у звітах порушили актуальні проблеми та поставили низку запитів до гол. предсідника УНСоюзу у справі ведення діяльности Відділів, головний предсідник у довшій промові дав вичерпні вияснення. По вичерпанні порядку нарад зборів, голова зборів подякував приявним за участь у зборах і закрив їх.

Гість з Франції о. Нарожняк, який сповняє душпастирські обов'язки у малій українській громаді Ліль, виголосив доповідь в приміщенні укр. пар. школи при Зенфорд Евню в Нюарку 20 листопада 1961 р. ілюстровану численними документальними фотознімками, які привіз зі собою, опираючись на автентичних даних про стан української Католицької Церкви і як теж і Православної в Україні, У доповіді о. Нарожняк підкреслив, що Москва знищила в Україні багато церковних будівель, але не знищила Церкви і не вбила серед народу віри в Бога. Також згадав о. Нарожняк, що в Ліль у Франції засновано в р. 1955 манастирську станицю, завданням якої є не лише виховання дітей і молоді, але і іконографія, зразки якої привіз зі собою. По доповіді о. Нарожняк висвітлив згад. документальні фотознімки і давав вияснення.

Місцевий 28-й Відділ СУА влаштував 10-го грудня 1961 р. в залі Української Централі „Веселий Вечір" з участю дир. И. Гірняка. Голова Відділу п. А. Настюк відкрила імпрезу, на якій явились численні гості з Нюарку, Джерзі Ситі, Випані, Елизабету і Пасейку. Численна публіка при столиках щирим сміхом і оплесками привітала дотепні оповідання Гриця Зозулі: Дещо з політики і життя в ЗДА. Ансамбль бандуристів п. В. Юркевича в супроводі бандур у народніх строях, відспівав народні та стрілецькі пісні. Численно зібрана публіка на цьому вечері була надзвичайно вдоволена та випроданий буфет були доказом гарного успіху вечора, програмою якого проводила п. С. Букшована.

Традиційний Андріївський Вечір, влаштований 16 грудня 1961 р. у гарно прибраній домівці ОбВУА, заходом культ - освітньої секції при місц. Відділі СУА „Самопоміч" відкрив п. І. Кульчицький. По привітанні численних гостей він оповів про традиційні Андріївські Вечори, колись на рідних землях та конечність збереження тих красних традицій тут на еміграції. Пані О. Хруцька і Я. Олесницька подбали про скромний буфет з чайком і перекусками для гостей, які були вдоволені з програми вечора, веденого п. Кульчицьким. Гості приємно були заскочені дотепними скечами і монологами панів Магомета з Елизабету і Б. Бемка та В. Федева, гарними рецитаціями кількох поем паном Віктором Роговським, співом „коломийок" та відспіванням низки нар. пісень кількома хористами „Трембіти". Цей симпатичний вечір розвеселив усіх гостей.

Доповідь на тему „Враження з подорожі по Україні літом 1961 р." виголосила п. К. Пелешок з Ню Йорку 17-го грудня 1961 р. в домівці ОбВУА на запрошення місцевого Відділу СУА „Самопомочі". У докладі прилеґентка місцями зі зворушенням передала слухачам свої спостереження з нашої поневоленої Батьківщини. Доклад викликав живу дискусію, в якій прелеґентка на поставлені запити давала вичерпні пояснення, а з окрема відносно її гідної постави супроти всяких забріханих провідниць туристів зі ЗДА на Україні. Жалко, що жахлива непогода того вечора не дала можливості багатьом особам взяти участь в доповіді.

Продаж вареників, що його веде кожної п'ятниці в приміщенні укр. парох. школи при Зенфорд Евню в Нюарку Комітет наших Пань, здобув собі популярність і добрий збут не лише у нашого громадянства, а головно серед нашої шкільної молоді, як рівнож серед чужинців, які закоштували їх і довгими рядами стоять в п'ятницю перед кухнею в полудневих годинах, купуючи їх, а добрі люди автами розвозять смачні вареники і продають в околиці: у фабриці (Лівінґстон) і в Джерзі Ситі. Пані А. Хомова заявила авторові цього допису, що дохід з вареників лише в одному останньому році приніс на будову нової укр.-кат. парохіяльної церкви в Нюарку, яка є в розгарі будови, приблизно $ 10,000.

О. У.

Українське народне мистецтво подобається американцям

Данкірк, — це невелике містечко, положене над озером Ірі, з населенням 18,000. Проживає тут невелика громада українців — сім родин, всі новоприбулі. Організаційно наша громада належить до більшого центру українського поселення в Боффало.

Кожного року відбувається тут на великій площі, з відповідними до того забудованнями, обласний „Ярмарок", що стягає до Данкірку тисячі відвідувачів, навіть з далеких околиць. Відбувається він при кінці липня. Має він більше характер сільсько - господарської виставки. Та є при цьому осібне приміщення - будинок, де заздалегідь різні організації, товариства, чи навіть приватні особи, за відповідною оплатою, наймають місця, де розставляють стенди, на яких розміщують свої мистецькі вироби.. Їх діяпазон досить широкий; почавши від образів, початкуючих аматорів - малярів, виробів зі шляхетного каменя, прерізних, штудерно плетених сервет і сережок, штучних квітів, виробів з металу і т. д. аж на плетених стільцях скінчивши.

І цього року, завдяки нашому енерґійному співгромадянинові п. Іванові Коритковi, наші, хоч скромні експонати українського народного мистецтва знайшли своє місце на „Ярмарку". Як це сталося? П. Іван Коритко, сам мистець, хоч невідомий ширшому загалові, викінчував іконостас до церкви св. Миколая в Боффало. Треба згадати, що другий іконостас його роботи був передтим заінстальований в каплиці, новозбудованої парохіяльної школи, також в Боффало. Про цю його працю довідались місцеві американці, приходили до його варстату та подивляли, ту направду по мистецьки, виконану річ.

І перед відкриттям „Ярмарку", деякі з них запропонували п. Іванові Коритковi, щоб він перевіз цей іконостас на виставку. Вони ж і поробили заходи, щоб відступлено безплатно місце в будинку, про який вже була згадка. П. І. Коритко скористав з тої пропозиції, але не хотів сам собі добувати слави і перед іконостасом виложено зразки українського народного мистецтва, вишивані рушники, писанки, різблені рами до образів, кераміку і інше під написом „юкрейнісн нешенел фолк арт". І так від іконостаса, рушника, чи писанки йшла розмова про українську поневолену Церкву, про український Нарід, про його минуле і сучасне. Треба тільки жалувати, що не було відповідного друкованого матеріялу, що його можна б було роздати заінтересованим. Такий матеріял є конечний і він напевно зробив би велику прислугу в пропаґуванні української справи серед чужинецького загалу, в таких випадках, як тут.

А тепер даймо слово відвідувачам. Майже при всіх стендах були виставлені зошити для впису вражінь відвідувачів. Інші зошити були порожні, зошит при нашому стенді був записаний. Немає можливости і цілі наводити всього, що там сказано, але для характеристики сприймання чужинцями вражень при огляданні експонатів українського народного мистецтва, хочеться бодай кілька їхніх висловів навести. Ось для приміру:

„Дуже цікаве і чудове" — цей зворот в різних варіянтах повторяється багато разів. „Це найбільш чудові артистичні вироби, які я колинебудь бачив". „Я є дуже рада, що побачила мистецтво, виготовлене правдивим майстром. Чудове! Найкраща виставка на цьому Ярмарку". „Це є виставка, що її треба б показати на стейтовому Ярмарку. Це є справедливо прекрасне. Не багато людей в Америці бачило і належно оцінювало того роду мистецькі ручні вироби". „Я є вдоволений, що я прибув на цей Ярмарок, бо ця виставка вартує моєї довгої дороги, що я її зробив. Найбільша краса, яку я колинебудь бачив". „Справжній скарб! Насолода бачити невгасаючу культуру в нашій Америці".

Це кілька думок відвідувачів виставки. Здається, що до цього немає що більше додавати. Приходиться тільки подумати про те, щоб в слідуючому році наша громада не поминула такої нагоди і вже не на швидку руку, але обдумано і розпляновано до такої виставки приступила. Треба ще згадати, що в місцевій пресі була довша стаття — інтерв'ю з п. Іваном Коритком, а також було поміщене велике фото його іконостасу. Там же подано, що „Ярмарок" відвідали 74,000 осіб.

І, на кінці, хочемо щиро щиро подякувати від нашої громади п. Іванові Коритковi за те, що не жалував стільки енерґії, праці і часу, а його доні Нелі, що все була приявною на місці та давала інформації відвідувачам.

Л. Л.

● Британська адміралтія стверджує, що в часі недавньої невдатної спроби військового перевороту в Ливані жодний британський воєнний корабель не знаходився ближче кордонів Ливану, як за 500 миль. Тому нісенітними були твердження єгипетської преси, наче б за тим переворотом стояла Британія.

Студійні Дні „ЗАРЕВА" у Філядельфії

В минулому році відбулися в різних осередках ЗДА студійні Дні та Конференції. Треба із вдоволенням ствердити, що українське студентство і його провідний елемент виявили в останньому часі широку активність.

Студійні Дні чи Конференції — це одна з найбільше мабуть практикованих поважніших форм вияву активности українського студентства під сучасну пору. Важливість таких Днів та Конференцій лежить в першу чергу в тому, що студентська молодь має можливість в доповідях та дискусіях познайомитися з історичними процесами нашого минулого та зайняти своє становище до подій на еміграції і на Батьківщині.

З цікавою ініціятивою виступило в днях 14—15 жовтня 1961-го р. на Пенсилвенському університеті Українське Академічне Товариство „ЗАРЕВО", осередок ім. Олега Ольжича у Філяделфії, влаштовуючи у співпраці з осередками „ЗАРЕВА" в Ню Йорку, Балтіморі, Трентоні й Аллентавні Студійні Дні, присвячені дії Української Військової Організації (УВО). Під час Студійних Днів, в яких крім університетської молоді взяло також участь і старше громадянство, виступали з доповідями: Андрій Бігун, що говорив на тему „Генеза постання УВО та її програма", Роман Жилавий — „Революційні етапи УВО", Авра Середа „Великі постаті УВО і їх вклад в робудову УВО", Любомир Калинич — „Становище УВО до політичної ситуації в Европі", та Богдан Гасюк про „УВО і ОУН".

Доповідачі, більшість з яких це студенти перших років університету, виготовили свої доповіді з питоменною кожній молодій людині частково сентиментальною рисою, проте в жадному випадку не суб'єктивною, а побудованою на джерельних фактах. І хоч майже всі вперше виголошували доповіді на ширшому форумі, то однак відчувалася в них певність і знання матеріялу. Це видко було і в дискусії, в якій м. ін. були дуже цікаві виступи.

Перший день „Студійних Днів" завершено Студентським Балем, що відбувся в Пенсилвенському університеті. В неділю вечором на закінчення Студійних Днів місцевий осередок „ЗАРЕВА" власними, молодечими силами влаштував Мистецький Вечір, в програму якого входили: деклямація — Анна Гасюк, сольоспів — Олімпія Кучерява, фортепіянове сольо — Ірина Кондра, скрипковий дует — Богдан Мізак і Ігор Швець та танки у виконанні Люби Желехівської і Валентини Вережної.

В другій частині Мистецького Вечора виставлено під режисурою п-ні Н. Лужницької п'єсу „Територіяльне непорозуміння". В п'єсі брали участь: Віра Татунчак, Авра Середа, Анна Гасюк, Марко Царинник, Ярослав Добровольський, Лев Домбчевський, Юрій Гнатюк, Омелян Лукасевич. Виконавці першої частини, так і зокрема другої частини вечора були нагороджені численними приявними невгаваючими оплесками.

Студійними Днями, які відкрив голова осередку „ЗАРЕВА" у Філяделфії Богдан Гасюк, нерувала Президія в складі — Павло Дорожинський як предсідник та Анна Година Годованець і Володимира Гнатюк, як секретарі. Розпочато і закінчено Студійні Дні молитвами, які відмовили Впр. о. крил. Р. Лободич і Всч. о. Ю. Красевич.

Студійні Дні „ЗАРЕВА" у Філядельфії викликали широке зацікавлення не тільки серед кол молоді, але і серед нашого громадянства. Відгуки на Студійні Дні були наскрізь позитивні, про що повинні принайменше свідчити численні привітання та побажання, що наспіли перед і після Студійних Днів від чільних осіб та різних установ. над

Родезія відіслала 27 европейських наємних військовиків, що їхали до Катанґи

Леопольдвіль. — Уряд Північної Родезії не перепустив через свою територію 27-ох европейців, із них 26-ох французів і 1 еспанця, які прилетіли почерез кол. французьке Конґо з остаточною метою — до конґолійської провінції Катанґи. Зате 9-ох, що були з ними, таки перепущено, бо вони мали вже транзитну візу Родезії і Ньясаленду. З отих 9-х осіб — 5 бельґійців казали, що вони є механіками, які їдуть до промислової компанії Уніон Мінієр ді Го-Катанґа, — як, зрештою, те саме твердили взагалі всі ті европейські пасажири. В дорозі з Европи до Браццавілю у французькому Конґо ті люди одверто признавались своїм співпасажиром, що вони є військовиками, зверບованими на службу в катанґійській армії Мойсе Чомбе. Коли їх завернено назад до Франції, родезькі власті сконфіскували 1.700 фунтів вантажу на тому літаку, що ним їхали французькі наємні вояки. Проти Федерації Родезії і Ньясаленду, закордонну політику якої веде Британія, Об'єднані Нації зголосили були скаргу, що з Північної Родезії перепачковується до Катанґи зброю і людей для війська Мойсе Чомбе. Об'єднані Нації зажадали встановлення там міжнародних обсерваторів, але уряд Родезії на це не погодився, запросивши зате генерального секретаря ОН У Танта, щоб він приїхав туди й щоб переговорити цю справу. У Тант буцім-то відмовився відвідати тепер особисто Африку.

Ракета на Місяць висотою 27-поверхового будинку піднесе 7.5 мільйона фунтів тягару

Вашингтон. — Представник Аеронавтичної і Космічної Адміністрації виявив, що ракета, яка завезе перших американських астронавтів на Місяць, буде така висока, як 27-поверховий будинок, і вона зможе піднести вгору тягар 7.5 мільйона фунтів. Ця ракета зватиметься Заавансований Сатурн і матиме на п'ять разів більшу силу, як перша ракета цього типу, так званий Вчасний Сатурн, і буде на 20 разів сильніша від найсильнішої тепер ракети Атлас, і на 7 до 10 разів сильніша від наймогутнішої тепер ракети в СССР. Ракета Вчасний Сатурн може підносити тягар 1.5 мільйона фунтів і вона називається Сатурн — С-1, а ракета Заавансований Сатурн має значок С-5. Коли ця могутня ракета буде готова, тоді американські астронавти полетять довкола Місяця, а також відбудеться проба ввезти на Місяць перших американських людей.

У СПРАВІ ВІДЗНАЧЕННЯ ГЕН. П. ШАНДРУКА

(Закінчення із стор. 2-ої)

Головна Управа в своєму повідомленні в „Свободі", вона базувалася на поголосках, „що деякі українські політичні чинники (підкреслення наше) одобрили передтим прийняття того польського відзначення".

Якщо Головна Управа знала, що ген. Шандрук прийняв „Віртуті Мілітарі" лише після одержання дозволу від свого Уряду, то, назвавши цей законний Уряд УНР а екзилі „деякими українськими політичними чинниками", вона може навіть не здавши собі з цього справи, впхнула в „політичну гречку". Наколи ж Головна Управа цього не знала, то чому ж тоді вона поспішила з нерозважною ухвалою, не звернувшись перед тим до Уряду УНР із запитом?

Так чи інакше, Головна Управа, закинувши „деяким українським чинникам" брак докладного проаналізування справи, сама або докладної аналізи не перевела, або узурпувала собі виключну непогрішність аналізи, бо ж що-що, а докладну аналізу справи Уряд УНР таки провів перед тим, як дати дозвіл ген. Шандрукові на прийняття „Віртуті Мілітарі". Про те, що ухвала Головної Управи не відбиває думки комбатантів, свідчать численні листи до мене з висловами обурення й проханням забрати в цій справі голос.

Не так давно польська старшина завзято боронила на шпальтах лондонської польської преси честь ген. Безручка й довела, що таки він, український полковник (у ті часи) Безручко, а не к-р польського полку боронив м. Замостя, а польський полк, що тоді був у м. Замості, підлягав полк. Безручкові, як комендантові залоги. Ця польська старшина виявила не тільки джентлменство, але й зрозуміння, що політика є політикою, а військо — військом.

На цьому тлі ухвала Головної Управи ОбВУА, що її скеровано проти ген. Шандрука виглядає ще мізернішою.

Ген. Ол. Вишнівський

Короткі вістки

● На індонезійського президента Сукарна зроблено під кінець минулого тижня терористичний замах, який проте не вдався. Коли він проїхав із своєю моторкадою біля міста Макассар на острові Целебес, кількасот ярдів за його автом вибухла міна, що вбила три особи й 28 поранила, всіх з його почоту. Сукарно заявив, що до того атентату були причетні голляндські терористичні аґенти. Від 1957 року це вже був четвертий з черги замах на життя Сукарна.

● Міжнародний Монетарний Фонд повідомив, що прийшло до порозуміння в справі збільшення на $6 більйонів фондів в цій інституції, щоб можна було протиставитися можливим фінансовим кризам. Цю суму мали б скласти 10 країн, між ними і ЗДА, своїми валютами, які можна б випозичати на випадок потреби. Гроші мають скласти промислові країни, члени ММФонду.

● Чарлз Мікс із Колумбусу, Огайо, признався аж у вівторок 9 січня до того, що він в суботу 6-го січня незапрошений був на демократичному прийнятті в Колумбусі, двічі подавав руку президентові Кеннеді і був при столі промовців, хоч 80 впорядчиків мали дбати про те, щоб ніхто без запрошення не ввійшов до залі прийнять. Вся ця історія виявилася тоді, коли Мікс пішов до фотографа, щоб дістати фото з Президентом.

ТАРЗАН, ч. 4773. Тарзан біжить до села!

"LISTEN!" TARZAN EXCLAIMED. "THE AUSTIN BROTHERS STILL LIVE, BUT THEY ARE CONDEMNED BY NATIVE CAPTORS!"

HURRIEDLY, THE TRIO THEN FOLLOWED THE OMINOUS DRUMBEATS TO THE BANKS OF A RIVER--

"THE VILLAGE IS ACROSS THIS BRIDGE," YELLED TARZAN. "I'M GOING AHEAD--FOR NOW THE DRUMS ANNOUNCE AN EXECUTION!"

— Слухайте! — гукнув Тарзан. Брати Остіни все ще живуть, але їх засудили на смерть ті тубільці, що їх зловили.

І тоді трійка швидко бігла за зловісним биттям барабанів до берега ріки...

— Село є аж за мостом, — репетував Тарзан. — Я йду наперед... Ось барабани вже повідомляють про екзекуцію.